

Onderzoek huidige financiële positie

Gemeente Doetinchem en
gemeente Oude IJsselstreek
21 november 2012

Achtergrond en aanleiding

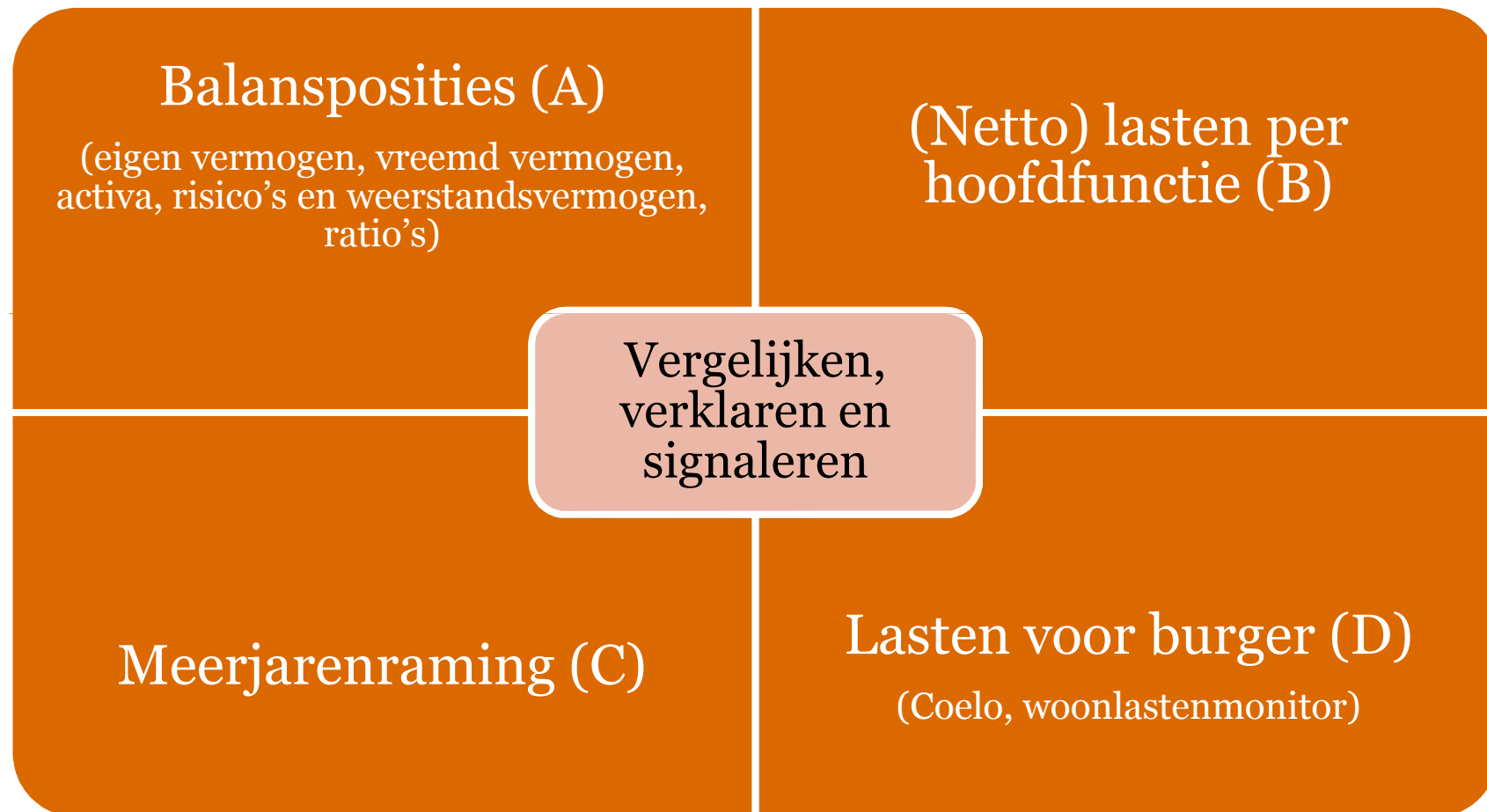
- Mogelijke fusie tussen gemeente Doetinchem en gemeente Oude IJsselstreek
- Kwaliteit van dienstverlening, kosten en kwetsbaarheidsvermindering zijn kernbegrippen
- Eerste fase van onderzoek is gericht op bestaande gemeenten en tweede fase is gericht op nieuw te vormen fusiegemeente
- Dit onderzoek gaat in op huidige financiële positie van bestaande gemeenten
- Regeerakkoord maakt melding van gewenste schaalvergroting waarbij norm van 100.000 inwoners wordt genoemd

Doelstelling van onderzoek

- Doelstelling is second opinion te verstrekken op huidige financiële positie van beide gemeenten. Dit onderzoek omvat reserves en voorzieningen, belangrijkste risico's en belangrijkste bouw- en ontwikkelingsplannen
- Onderzoek beoogt eventuele financiële problemen vroegtijdig aan het licht te brengen, zodat deze meegenomen kunnen worden in verdere onderzoeks- en besluitvormingstraject
- Dit onderzoek heeft een financiële insteek. Bij beoordelen van haalbaarheid van vrijwillige fusie dienen nadrukkelijk meerdere aspecten, waaronder kwaliteit van dienstverlening en kwaliteit van ICT, afgewogen te worden
- Procedureel zijn naast het analyseren van documenten ook interviews gehouden. Eerste uitkomsten zijn op 24 oktober jl. met werkgroep financiën gedeeld. Concept rapport is op 31 oktober met werkgroep financiën besproken. Op 5 november is presentatie gehouden voor kernteam/stuurgroep en op 20 november is een toelichting aan beide Colleges gegeven.

Analysekader

Wat is huidige financiële positie?

A. Balansposities

Vergelijking exclusief grondbedrijf

Doetinchem		BANDBREEDTE / Norm	
		onder	boven
Solvabiliteit (EV/TV)	20-60%		
Solvabiliteit (EV+voorzieningen)/TV	40-80%		
Liquiditeitsratio (VA/VP)	> 1		
Verhouding liquide middelen (min. Kred. Inst)/ kortlopende schulden	> 0,75		
Verhouding gebouwen en terreinen / Langlopende schulden	> 0,5		
Rentabiliteit (netto resultaat tov totale baten)	0 - 3%		
Weerstandsvermogen (EV / tot baten)	30-60%		

Oude IJsselstreek		BANDBREEDTE / Norm	
		onder	boven
Solvabiliteit (EV/TV)	20-60%		
Solvabiliteit (EV+voorzieningen)/TV	40-80%		
Liquiditeitsratio (VA/VP)	> 1		
Verhouding liquide middelen (min. Kred. Inst)/ kortlopende schulden	> 0,75		
Verhouding gebouwen en terreinen / Langlopende schulden	> 0,5		
Rentabiliteit (netto resultaat tov totale baten)	0 - 3%		
Weerstandsvermogen (EV / tot baten)	30-60%		

Toelichting / analyse

- Op basis van jaarrekeningen 2008 - 2011
- Solvabiliteit bij Doetinchem valt binnen bandbreedte (21,6%). Bij Oude IJsselstreek daar net onder (19,9%)
- Beide gemeenten scoren op verhouding liquide middelen versus kortlopende schulden onder bandbreedte. Dit wordt veroorzaakt doordat beide gemeenten kasgeld hebben aangetrokken als gevolg van gunstige rentestand hiervoor. Dit is een landelijk beeld
- De rentabiliteit is bij Doetinchem (incidenteel) negatief door afwaarderingen grondbedrijf en vorming risicoreserve. Genormaliseerd resultaat van Doetinchem valt binnen bandbreedte

A. Balansposities

- Uit analyse van balansposities (*exclusief grondbedrijf*) blijken op voorhand geen bijzonderheden
- Gemeenten kennen vergelijkbare financieringstructuur en verwerking van activa
- Bij beide gemeenten is ingezet op verlaging van structurele lasten door inzetten van reserves
- Oude IJsselstreek heeft meer activa met maatschappelijk nut en riolering geactiveerd dan Doetinchem waardoor structurele lasten (kapitaalslasten) hoger zijn. Dit heeft vooral te maken met het areaal van Oude IJsselstreek
- Beide gemeenten hebben risico's rondom regionale woonvisie in kaart gebracht en financieel gemaakt

A. Balansposities

Belangrijkste aandachtspunten bij Doetinchem zijn:

- Vastgoed bij Doetinchem is omvangrijk. Beheer en exploitatie van vastgoed is aldaar specifiek risico
- Strategische gronden zijn gewaardeerd op € 7 m2 in plaats van agrarische waarde (€ 3,5 conform Oude IJsselstreek, effect: € 1,7 mln.)
- Risico's in grondbedrijf zijn afgedekt via meerjarenbegroting dan wel via getroffen reserves en voorzieningen. Doetinchem heeft een scenario berekend, waarvan uitgangspunten grotendeels vergelijkbaar zijn met "worst case" scenario volgens de woonvisie van Oude IJsselstreek

Belangrijkste aandachtspunten bij Oude IJsselstreek zijn:

- Bij Oude IJsselstreek is sprake van niet afgedekte risico's in grondbedrijf. "Worst case" (resterend) risico op basis van de woonvisie is € 10,6 mln.
- Bij Oude IJsselstreek concentreert risico in vastgoed zich vooral rondom DRU complex: subsidiëring, leegstand
- Bij Oude IJsselstreek is sprake van ontoereikende (kapitaalslasten)reserves (cultuurcluster (DRU) en gemeentewerf). Dit heeft na 2018 een structureel effect van € 275.000 per jaar (cultuurcluster/DRU) respectievelijk €52.000 per jaar na 2028 (werf)

Algemeen beeld op basis van resultaten van ons onderzoek is dat weerstandsvermogen (inclusief grondbedrijf) van Doetinchem beter is dan dat van Oude IJsselstreek

B. Lasten per hoofdfunctie

Vergelijkbaarheid is beperkt

Gemeenten Doetinchem en Oude IJsselstreek verschillen sterk:
centrumfunctie, wegen binnen bebouwde kom, buitengebied/areaal e.d.

Kenmerken	Doetinchem	Oude IJsselstreek
inwoners	56.037	39.922
woonruimten	25.071	17.290
soc structuur	redelijk	redelijk
centrumfunctie	sterk	redelijk
Km2	79,67	137,8

B. Lasten per hoofdfunctie

- Uit BZK-begrotingsanalyse resulteren soms grote verschillen in lasten per hoofdfunctie. Dit wordt veelal veroorzaakt door kenmerken van gemeenten (centrumfunctie, areaal e.d.)
- Opvallend is dat op gebied van sport, groene sportvelden en bibliotheek de uitgaven per inwoner gelijk zijn
- Lasten van Doetinchem op gebied van sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening zijn hoog ten opzichte van Oude IJsselstreek en landelijk. Aandachtspunt is verlagen van kosten van re-integratie, gemeentelijke minimabeleid en huishoudelijke verzorging.

B. Lasten per hoofdfunctie

- Beide gemeenten (gemeente “DOIJ”) hebben samen:
 - 95.959 inwoners
 - 42.361 woonruimten
 - Redelijke sociale structuur
 - Sterke/redelijke centrumfunctie
 - 217,5 km² oppervlakte
- Geselecteerde gemeenten: Ede, Venlo, Deventer, Oss, Sudwest frysland
- Gemiddelde netto-uitgaven 2007-2012 zijn vergeleken met begroting 2012 van deze gemeenten
- Zoekrichtingen voor fase 2 n.a.v. analyse van de gezamenlijke begroting betreffen: bestuur/bestuursondersteuning/burgerzaken, sport en openbaar groen* en uitgaven voor re-integratie en huishoudelijke verzorging. Aandachtspunt is verloren grondbedrijf van afgelopen jaren

*) Openbaar groen is bij beide gemeenten al onderwerp van bezuinigingen

C. Meerjarenbegroting 2013 - 2016

- Sluitende budgettaire positie voor beide gemeenten. Jaar 2013 en 2014 is voor Doetinchem negatief. Dit betreft incidentele lasten.
- Bij Doetinchem is tekort op WBB ad. € 1 mln. in 2013 onterecht als incidenteel aangemerkt.
- Zowel Oude-IJsselstreek als Doetinchem onttrekken in de periode 2013-2016 bedragen aan de algemene reserve om de begroting structureel sluitend te maken. Bij Doetinchem is dit in totaal over deze hele periode € 0,7 mln. en bij Oude IJsselstreek is dit in totaal over deze hele periode € 4,4 mln.
- Algemene uitkering is door Doetinchem voorzichtiger ingeschat dan Oude IJsselstreek
- Onderhoud van gebouwen is aandachtspunt bij Doetinchem (verwachte tekorten)
- Oude IJsselstreek houdt geen rekening met prijsstijgingen en Doetinchem wel (1,5% structureel)
- Oude IJsselstreek houdt rekening met structureel eenmalig 2% salarisstijging in 2013 en Doetinchem met 1,5% in 2013 en in 2014 e.v. 1,75%
- Toegerekende apparaatskosten aan investeringen/GREX is bij Doetinchem 11,4% van totale salariskosten en bij Oude IJsselstreek 6,6%

D. Lasten voor burger

- Verschillen tussen gemeentelijke woonlasten (OZB, rioolheffing, reinigingsheffing) is relatief beperkt (bron: Coelo)
- Verschil bij éénpersoonshoudens is € 22 euro per huishouding per jaar. Oude IJsselstreek is 3,7 % lager dan Doetinchem
- Bij meerpersoonshuishoudens is verschil € 19 per huishouding per jaar. Hier is Doetinchem 2,8% lager dan Oude IJsselstreek

Conclusies en aanbevelingen

- Onderzoek heeft geleid tot tal van inzichten in overeenkomsten en verschillen en transparantie
- Financiële positie van Doetinchem is solide en financiële positie van Oude IJsselstreek is minder solide. Doorslaggevend hierin is het niet afgedekte risico van grondexploitaties van € 10,6 mln. (“worst case” scenario op basis van woonvisie) en structurele aspecten *zoals* gevolgen verwachte rijksbezuinigingen op de algemene uitkering, geen prijsstijgingindexatie en beperkte salarisstijgingindexatie
- Doorkijk naar vervolg levert globaal het volgende op:
 - Bepalen van strategie en beleid van nieuwe fusiegemeente
 - Harmoniseren van financieel beleid, grondslagen e.d.
 - Nader onderzoek naar GREX
 - Opstellen van nieuwe meerjarenbegroting op basis van dezelfde uitgangspunten